

N:o 116.

Af herr **G. M. Sandin**, om *skrifvelse till Kungl. Maj:t*
angående förbud att såsom förnamn använda andra
personers släktnamn.

1896 väcktes i Första Kammaren motion om lag angående personnamn, hvilken motion föll på grund af vissa betänkligheter från Andra Kammaren. 1898 förnyade samme motionär sitt yrkande i en något modifierad form. Han yrkade nämligen då: »att Riksdagen ville i underdånig skrifvelse anhålla, det Kungl. Maj:t måtte vidtaga erforderliga åtgärder för åstadkommande af en tillfredsställande rättsordning i fråga om släkt- eller efternamn och för Riksdagen framlägga förslag till de bestämmelser, som för ändamålet vinnande äro nödiga». Motionen, hvilken blef af lagutskottet afstyrkt, bifölls af Riksdagen. På grund af Riksdagens skrifvelse och efter vederbörande myndigheters hörande utkom den 5 december 1901 »Kungl Maj:ts nådiga förordning angående släktnamn». Denna lag afser väl i första hand att skydda en persons namn såsom varande hans personliga tillhörighet. Skall lagen emellertid blifva af någon verklig betydelse i nu angifna syfte, så synes mig densamma kräfva förtydligande tillägg. Lagen lämnar — sådan den nu är — icke det skydd man afsett med densamma. Det står nämligen hvar och en fritt att använda släktnamn såsom dopnamn. Då barnen sedan blifva större, kunna de ju utesluta sitt egentliga släktnamn, och sedan återstår för dem det i dopet erhållna namnet.

En i detta afseende belysande »namnfråga» har förekommit inom Karlskoga församling i Örebro län.

Ingenjör O. Westerberg anhöll hos pastor därstädes att i kyrkboken få inskrifven en — af annan präst döpt — gosse med namnet Bengt Olof Fähræus.

Pastor i Karlskoga nekade införa namnet Fähræus såsom dopnamn, enär han ansåg det vara andra personers egenartade tillnamn. Domkapitlet i Karlstad ålade honom emellertid införa detsamma, hvilket väl ock har skett. Sedan har om saken åtskilligt skrifvits, och tar jag mig friheten ur Nya Värmlands-Tidningen för den 17 innevarande januari anföra hvad pastor i Karlskoga själf säger om saken:

Det var bekant, att ingenjör Westerberg af Konungens befallningshafvande i Örebro län fått afslag på sin ansökan att kalla sig Fähræus. Då så hans son Bengt Olof för mig anmäldes skola inskrifvas i kyrkböckerna med namnet Fähræus, som ju ej är något förnamn, utan andra personers egenartade och introducerade släktnamn, ansåg jag mig böra vägra införa detta namn, emedan här tydligen förelåg ett försök att kringgå släktnamnslagen. Detta ansåg jag så mycket tydligare, som Fähræus i namnföljden (Bengt Olof Fähræus) var placeradt så, att det faktiskt för barnet i fråga blir ett nytt tillnamn eller i hvarje fall en tillökning af dess rätta släktnamn. Barnet eller längre fram i tiden mannen i fråga kan ju teckna sitt namn B. O. Fähræus Westerberg eller, om han benämnes Bengt — Bengt Fähræus Westerberg. Det finns väl ändå ingen människa, som läser eller hör detta, som ej får den uppfattningen, att mannens tillnamn är Fähræus Westerberg. Officiellt heter han ju också så, ty i ett prästbetyg behöfver eller får ej särskildt anmärkas, hvilket som är för- eller tillnamn.

Det må tyvärr vara sant, att inga föreskrifter finnas rörande dopnamn, men häraf får man enligt mitt förmenande ej draga den slutsatsen, att man får kalla sitt barn hvad man behagar. Det finnes andra lagar, som inskränka min rätt härutinnan. Lagen om anständighet medför en sådan inskränkning. Ingen kan väl få gifva sitt barn ett namn, som sårar anständigheten. Släktnamnslagen anser jag vara en annan sådan lag, som hindrar mig att gifva mitt barn ett namn, som är en annan släkts egenartade eller introducerade tillnamn, i synnerhet om jag, såsom här är fallet, själf blifvit nekad att bära detta namn. I annat fall blir det ett tydligt kringgående eller trotsande af lagen, något som man väl bör söka hindra.

Släktnamnslagen har ju tillkommit för att skydda en persons namn såsom varande hans personliga tillhörighet. Denna lag blir faktiskt om-

intetgjord, om man vid dop eller inskrifning i kyrkböcker får tillägna sig, låt vara såsom förnamn, andra människors släktnamn. En person, som bär ett egenartadt känt släktnamn, känner sig nog lika mycket kränkt, om hans namn annekteras af Per och Pål som förnamn eller som tillnamn. Det finns också fall, då en persons ena förnamn på samma gång blir hans tillnamn. Om t. ex. Anna Olsdotter låter döpa eller inskrifva sin oäkta son med namnet Georg Adlersparre, så har ju denne intet mera tillnamn, utan kommer i allmänna samlifvet att benämnas Adlersparre.

I samma tidning för den 26 dennes förekommer åter en i denna sak upplysande »insändare». Den lyder som följer:

Det är, såsom i tisdagsnumret förra veckan anmärktes, en för släktnamnsförordningen viktig fråga, som nu trädt fram. I själfva verket gäller här, om man skall kunna antaga ett nytt släktnamn på annan väg än den, förordningen anvisat. Det säges nu, att Fähræus, som hittills varit och i det allmänna medvetandet väl alltid skall förblifva ett släktnamn, ej mera är ett släktnamn, då det ingått såsom dopnamn tillsammans med de öfriga dopnamnen Bengt och Olof. Om det nu också lyckas att *inför lag* genom dopet så förvandla ett namns egenskap af att vara släktnamn, så lyckas det nog aldrig *inför det allmänna medvetandet*, enär i vårt land gränsen mellan släktnamn och förnamn länge varit tämligen markerad och oomtvistad. Man kan ju säga, att den blifvande mannen Bengt Olof Fähræus Westerberg icke får skriva Fähræus-Westerberg, eller man kan säga, att namnet Westerberg såsom det sista ju skall uppfattas som det verkliga och egentliga släktnamnet. Saken har dock en betänkelig sida, på hvilken dessa rader velat fästa uppmärksamhet.

Som bekant, finnes nu en förordning, som säger, att man *icke* så utan vidare får antaga släktnamn. Men såvidt mig känt är, finnes ingen förordning, som säger, att man måste *hafva* ett släktnamn. Och de äro icke så få, som helt enkelt kasta bort sina släktnamn och skriva sig med sina dopnamn allenast, t. ex. Karl Otto Andersson; han kallar och skrifer sig rätt och slätt Karl Otto. Och det lär väl ingen kunna förneka honom. Han är ovedersägligen döpt till Karl Otto. Och han har väl rätt att söka reda sig i världen utan släktnamn. Han är ej mig veterligen lagligen förpliktad att behålla det han haft, ehuru han ej utan tillstånd får tillägna sig ett annat. Om nu vår lilla Bengt Olof Fähræus Westerberg, vorden en man, skulle blifva missnöjd med sitt släktnamn

Westerberg, så kan han »slunga» det och skriva sig allenast med sina dopnamn Bengt Olof Fåhræus.

Som af ofvanstående synes framgå, är lagen om släktnamn icke tillfyllestgörande i dess nuvarande skick. För vederbörande prästerskap skulle det äfven utan tvifvel vara behagligare, om mera direkta föreskrifter förefunnnes.

På grund af hvad jag sålunda anført, får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t ville anhålla, det Kungl. Maj:t behagade låta utarbета och för Riksdagen till antagande framlägga sådant tillägg till Kungl. Maj:ts nådiga förordning angående antagande af släktnamn den 5 december 1901, att det varder i lagen uttryckligen förbjudet att såsom dopnamn = förnamn använda andra personers släktnamn.

Stockholm den 28 januari 1905.

G. M. Sandin.